

10

Mondveengrond (voorheen dalgrond)

Alfred Hartemink (ISRIC)

Herman Pley is met Geert Mak en Hans Goedkoop de grote popularisator van de geschiedenis. Als ik het wel heb is Pley de grote bedenker geweest van de verkiezing van de grootste Nederlander. Daar kwam toen Pim Fortuyn uit en in de top 25 zaten slechts een paar wetenschappers (van Leeuwenhoek, Huygens, de Spinoza) en al helemaal geen bodemkundigen. Ik spreek wel eens een historicus en die is niet zo blij met al dat gepopulariseer (ja, wel goed voor de studentenaantallen), maar de simpelheid waarmee het gepresenteerd en geanalyseerd wordt is voor menig intellectueel een gruwel. Welnu, gaat dat ook op de meeste kenmerkende bodem van Nederland? Die vraag ga ik niet beantwoorden, maar speelde in mijn achterhoofd bij de gedachte aan deze verkiezing.

Nog een paar overdenkingen: De meeste kenmerkende bodem kan op verschillende manieren benaderd worden. Bijvoorbeeld op basis van de oppervlakte (de meest voorkomende), de oudste bodem, de bodems met het grootst economisch nut, de bodems die ze buiten Nederland niet hebben, of bodems van uitzonderlijke schoonheid. Ik zou met enig gemak bij ieder criterium een voorbeeld kunnen geven, maar dat is niet de bedoeling.

Mijn bodem is een mondveengrond (voorheen dalgrond) in de buurt van Den Ham nabij Ommen. Hoogveen dat een jaar of zeventig geleden is afgegraven, afgevoerd en opgestookt. Wat overbleef is diepgeploegd en het dunne laagje veen gemengd met het onvruchtbare pleistocene zand daar vlak onder. Daarna: grasland en aardappels, heel veel aardappels.

Bij deze bodem moet ik denken aan *Publieke werken* van Thomas Roosenboom: *‘Waar zij vandaan kwamen, daar was het graven. Dan voeren we uit, beugelen uit de bok, dan vol terug, het veen tot turf te drogen zetten. Maar omdat iedereen dat deed werd het water steeds dieper, het werk zwaarder; vader kreeg de beugel al bijna niet meer binnen. De burens begonnen weg te trekken, bij ons was mijn opa die het ‘t eerste zei: ‘Hier is voor ons geen blijven meer.’ en een stukje verder...*

Mondveengrond in de buurt van Den Ham nabij Ommen

'Hier is voor ons geen blijven meer.'

'Niemand ging naar het veen, je kwam er terecht. Je klom er niet naar op, je viel er uit een ander leven in neer, als een afgebroken tak, en zulke takken raakten gauw hun eigenschappen kwijt. Ze kregen allemaal dezelfde kleur, gingen lijken op alle andere takken die er eerder in gevallen waren, daarna leken ze alleen nog maar op veen, tot ze tenslotte ook die eigenschap verloren: dan waren ze zelf veen geworden.'

Dat geploeter in het veen, de armoede, de schoorsteen van de plaggenhut die moest roken voor de zon opkwam om een stuk te mogen vervenen. En als alles bijna weg is, dan het restant ontwateren, diepploegen en bemesten. Het was een lange strijd om een productieve bodem te krijgen. Dat was niet alleen in Nederland zo maar die ijver heeft overal sporen achtergelaten en kenmerkt vrijwel al onze bodems. Bij de mondveengrond die zo diep onder een pakket veen vandaan kwam, is dat verhaal misschien wel op zijn mooist. Het is de Nederlandse wil om van iedere bodem iets te maken – vandaar mijn keuze voor een mondveengrond: een bodem met een verhaal dat Nederland kenmerkt. Maar er zijn zoveel meer en het zou aardig zijn wanneer we Geert Mak of Herman Pley dat eens lieten vertellen. Of we doen het gewoon zelf.